

Kategorizace velkoplošných chráněných území:

Stálý ochrannářský oříšek

prof. RNDr. Martin Braniš, CSc.
Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
Ústav pro životní prostředí

Člověk a příroda

Vztah člověka a přírody ovlivňovala a ovlivňuje řada **socio-kulturních i socio-ekonomických vlivů i vědecké poznatky.**

Přístup člověka k problému/konceptu „ochrana přírody“ nebyl vždy v čase a prostoru stejný. **Důvody pro ochranu přírody se proto stále mění.**

Důvody rituální/religiózní

... druhý pražský biskup **Vojtěch (Slavník)** ...roku 997 dorazil spolu se svými druhy a polským vojenským doprovodem do Sambie, nejbohatšího kraje Pruska. Během obtížné evangelizace **nechal Vojtěch mýt i pohanské posvátné duby** (omylem vstoupil na tzv. Romovské pole, **které měli pohané za posvátné**). **Vojtěch byl zabit a jeho hlava naražena na kůl.**)

Důvody ekonomické

Lesuov našich divné cizím i také krásné shromáždění netoliko bychom je chtěli rozptýliti, ale také snažnú stráží ode všeho rubánie, leč bychom co komu zvláště dopustili, **zachovati mieníme a nepoškwrněné věčně je jmieti chtiec**, přikazujem, aby **žádný hajný náš ani lovčí, ani která jiná osoba žádnú věcí nesměl jich rubati**, ani kterého dřeva z těch lesuov vyvésti, ani utratiti, neb prodati, leč toliko sůša nebo což by větrem padlo . . (*Majestas Carolina*)

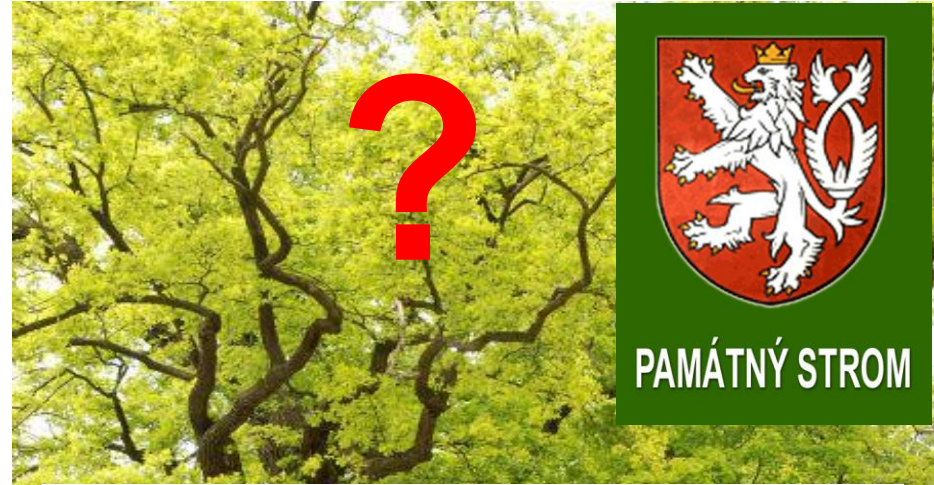
Důvody romantické/estetické

Jiří František August Buquoy (Žofín)

"Rozhodl jsem se zachovat zmíněnou lesní část jako památník dávno minulých dob názornému požitku pravých přátel přírody a vzdáti se v ní veškerého hospodářského těžení..."

Důvody – bio(geo)logická jedinečnost ?

Kulturní jedinečnost

Tři (**čtyři**) otázky moderní OP

- **co chránit ?**
- **proč „to“ chránit ?**
- **jak „to“ chránit ?**

kategorie

- **Jak se vyrovnat s posunem ochranářských paradigmat ?**

Posun paradigmat OP

Ekologické principy X **socioekonomické principy**

ochrana
zachování
péče

využití
X zpřístupnění
management

Správný přístup?

Sandford Principle (1974)

“Where irreconcilable conflicts exist between conservation and public enjoyment, then conservation interest should take priority”

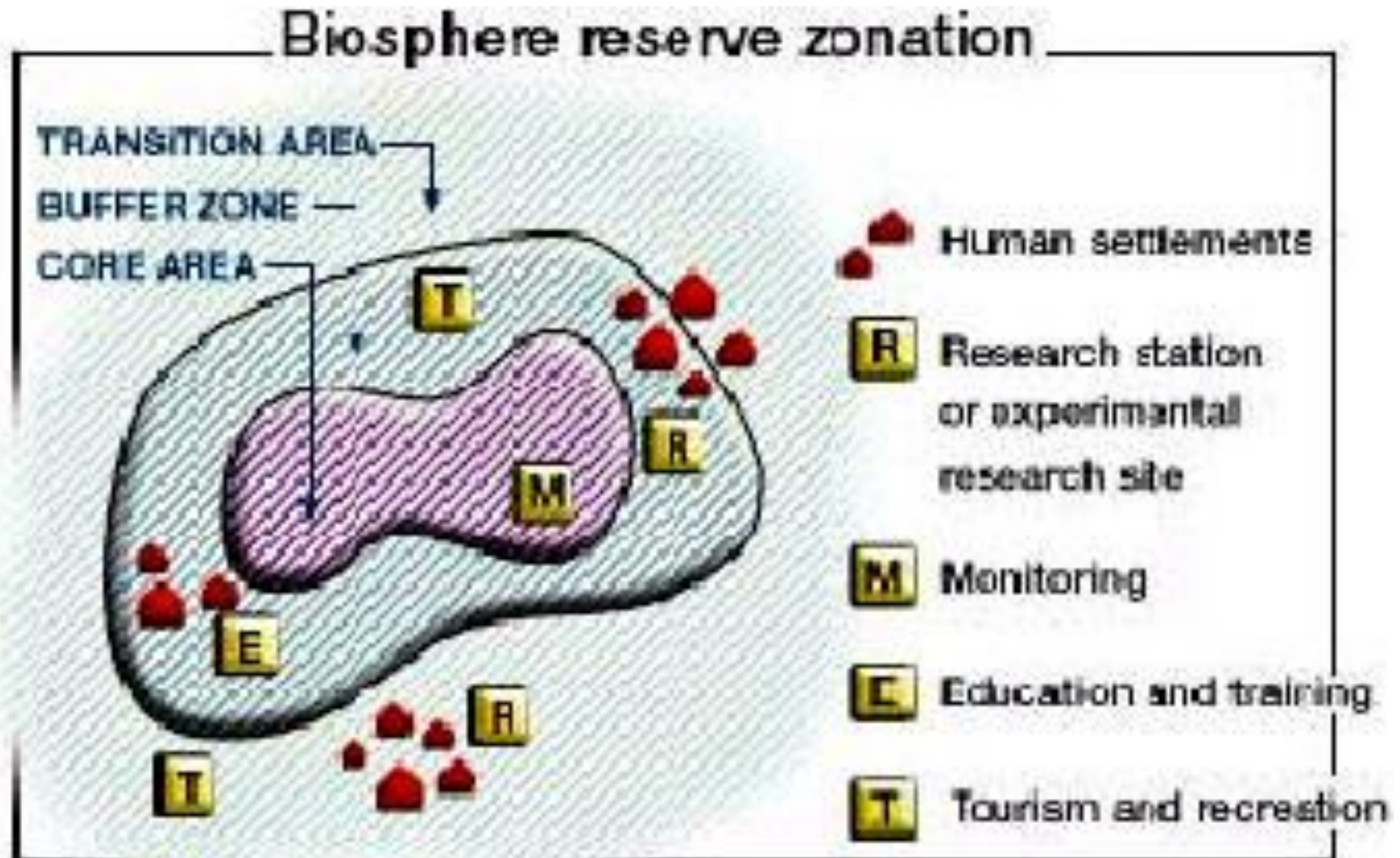
<http://www.nationalparks.gov.uk/learningabout/whatisanationalpark/aimsandpurposesofnationalparks/sandfordprinciple.htm>

K základnímu čtení

Protected areas in Europe - an overview
EEA Report No 5/2012 (EEA)

Guidelines for Applying Protected Area
Management Categories Edited by Nigel
Dudley (IUCN)

Biosférické rezervace UNESCO (MaB)

BR – praktická realizace soužití člověka s přírodou !!!

Biosférické rezervace UNESCO (MaB)

IROISE (Francie)

20 613ha (48 jádro < 0,5%; 645 nárazníková zóna < 5%)

1200 obyvatel

300,000 turistů/rok

Řada vzdělávacích aktivit, trasy s průvodci, monitoring, výzkumná stanice...

VISIMSKIY (Rusko)

179 606ha (33 496 jádro 20%, 46 110 nárazníková zóna 25%)

15 obyvatel

? (minimum) turistů/rok

Není vzdělávací a monitorovací/výzkumná základna.

Některým BR hrozí vyřazení z prestižního programu UNESCO